

Συνέντευξη με τον π. Ζαχαρία (μέρος α΄) - Το βίωμα του Αγίου Πνεύματος (Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ερώτηση: Ο άγιος Σιλουανός και ο άγιος Σωφρόνιος μιλούσαν πολύ για το Άγιο Πνεύμα. Πώς βιώνεται το Άγιο Πνεύμα κατά τη διδασκαλία τους;

Απάντηση: Όλα αρχίζουν με την πίστη στον Χριστό και με την αποδοχή του λόγου Του. Αφού κάνουμε νόμο της ζωής μας τις εντολές Του, τότε σιγά σιγά αποκτούμε ένα μυστικό βάθος, γινόμαστε μυστικοί όπως μυστικό είναι και το Πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος. Μέσα μας το Πνεύμα το Άγιο εργάζεται ποικιλοτρόπως. Ο Γέροντας μου εξήγησε μία φορά ότι η προσευχή «Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ» (Λουκ. 18,13) απευθύνεται στο Άγιο Πνεύμα. Ο Θεός ιλάσθητί μοι, καθάρισόν με. Το Άγιο Πνεύμα πρώτα απ' όλα μας καθαρίζει από τις αμαρτίες μας και μας θεραπεύει από τα τραύματα της αμαρτίας και κτίζει σταδιακά μέσα μας

τον ναό τον άγιο του Θεού, δηλαδή την εικόνα του Χριστού. Ο κατ' εξοχήν ναός του Θεού είναι ο Χριστός, ο οίκος του Θεού (βλ. Α' Πετ. 4,17), διότι σε Αυτόν «κατοικεί παν το πλήρωμα της θεότητας σωματικώς» (Κολ. 2,9). Τότε ενισχύεται η φύση του ανθρώπου για να μπορέσει να βαστάξει την τελειότητα και το πλήρωμα της αγάπης του Χριστού (βλ. Εφες. 3,19), δηλαδή «πάσαν την αλήθειαν» στην οποία θα μας οδηγήσει ο Παράκλητος (Ιω. 16,13).

Υπάρχει μία ενότητα στην Αγία Τριάδα: όλα αρχίζουν από τον Ουράνιο και Άναρχο Πατέρα διά του Υιού, «εν Αγίω Πνεύματι». Υπάρχει μία σειρά, μία ζωή, μία φύση, μία ενέργεια που έχει πηγή τον Πατέρα, μεταδίδεται από τον Υιό, με τη δύναμη και την τελείωση του Αγίου Πνεύματος. Ο Υιός ήλθε στον κόσμο για να μαρτυρήσει και να ομολογήσει τον Πατέρα· «πάντα α ήκουσα παρά του πατρός μου εγνώρισα υμίν» (Ιω. 15,15). Ήλθε με άκρα υποταγή στον Ουράνιο Πατέρα για να Τον δοξάσει και να μεταδώσει την αλήθεια του λόγου Του, και μας μιλάει για τον «άλλον Παράκλητον», ο Οποίος θα «μαρτυρήσει περί Αυτού» (πρβλ. Ιω. 15,26). Βλέπουμε κάτι το θαυμάσιο μέσα στην Αγία Τριάδα· το κάθε Πρόσωπο να μαρτυρεί και να δοξάζει τα άλλα δύο Πρόσωπα. Βλέπουμε την «περιχώρησιν των Αγίων Υποστάσεων» της Αγίας Τριάδας, τον θεσπέσιο αυτό συναγωνισμό αγάπης, τελειότητος και ταπεινώσεως.

Βλέπουμε την άφατο ταπείνωση και την κενωτική φύση του Υιού· «ο αναφής τη θεότητι» ευδόκησε να κατέβει από τα ύψη της δόξας Του στην άβυσσο της φθοράς μας και να ενωθεί με την άρρωστη ανθρώπινη φύση, να πάρει πάνω Του όλα τα τραύματα των πταισμάτων μας, χωρίς αμαρτία. Την ίδια κενωτική ταπείνωση βλέπουμε και στο Άγιο Πνεύμα. Όταν έρχεται στον κόσμο, το Άγιο Πνεύμα ενεργεί με έναν τρόπο μυστικό. Οι θεολόγοι Πατέρες λένε ότι ακόμα και το όνομα του Αγίου Πνεύματος μαρτυρεί την κενωτική φύση Του. Ο Πατήρ ο Άναρχος έχει όνομα ιδιαίτερο για την Υπόστασή Του όπως και ο Συνάναρχος Υιός και Λόγος του Θεού.

Το Άγιο Πνεύμα, στην ουσία, δεν έχει ιδιαίτερο υποστατικό όνομα, αλλά καταδέχεται να μοιράζεται το ίδιο όνομα «πνεύμα» με τα άλλα δύο Πρόσωπα της Αγίας Τριάδας. «Πνεύμα ο Θεός» (Ιω. 4,24) λέμε και για τους Τρεις. Ενώ για τον Χριστό ο απόστολος Παύλος λέει «ει και εγνώκαμεν κατά σάρκα Χριστόν, αλλά νυν ουκέτι γινώσκομεν» (Β' Κορ. 5,16). Το Άγιο Πνεύμα χαρακτηρίζεται από την ίδια άκρα ταπείνωση όπως ο Υιός και ο Άναρχος Πατέρας. Γι' αυτό είναι το μυστικό και λεπτό Πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, ο μυστικός Φίλος, όπως το ονομάζει ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, που έρχεται στον κόσμο για να μαρτυρήσει για τον Χριστό. «Ο Πατήρ μου έως άρτι εργάζεται καγώ εργάζομαι» (Ιω. 5:17), λέει ο Χριστός· αλλά και το Άγιο Πνεύμα μπορεί να πεί τους ίδιους λόγους: «καγώ έως άρτι εργάζομαι να μορφωθεί ο Χριστός μέσα στην καρδιά του κάθε ανθρώπου που πιστεύει στον λόγο του Χριστού».

Το Άγιο Πνεύμα είναι μυστικό Πρόσωπο, το Οποίο αποκαλύπτεται όμως με τα χαρίσματα που παρέχει στους Αγίους. Η Κυριακή των Αγίων Πάντων στην ουσία είναι η μέρα που πιστοποιεί και δοξάζει τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Αν η εικόνα του Ουρανού Πατρός είναι ο Υιός και η εικόνα του Υιού είναι το Άγιο Πνεύμα, αφού Αυτός τη ζωγραφίζει στην καρδιά του ανθρώπου, η εικόνα του Αγίου Πνεύματος είναι τα χαρίσματα στα οποία μετέχουν οι πιστοί. Σε όλους εμάς τους Χριστιανούς που πιστέψαμε στον Χριστό και βαπτιστήκαμε στο Όνομά Του, αν πράγματι ζούμε σύμφωνα με τον λόγο Του, το Άγιο Πνεύμα μας δίνει «ίδιον χάρισμα» (Α' Κορ. 7,7) για να μας κάνει μέλη του Σώματος του Χριστού, και με αυτόν τον τρόπο πλουτίζουμε, πλαταίνει η υπόστασή μας. Τότε γινόμαστε «αλλήλων μέλη» (Ρωμ. 12,5) και μέτοχοι των χαρισμάτων όλων των αγίων, και όλα όσα έχουμε γίνονται κοινά, όπως στην αποστολική κοινότητα· «Ην αυτοίς άπαντα κοινά» (Πραξ. 4,32). Είχαν μία ζωή, μία πνοή, μία καρδιά και ήταν «ομοθυμαδόν», με ένα πόθο συναγμένοι «τη κλάσει του άρτου» και στην επίκληση του Ονόματος του Χριστού (Πραξ. 2,42-46). Είναι ως μέλη του Σώματος της Εκκλησίας που γινόμαστε δυνατοί και τέλειοι, διότι μας δίδεται να καταλάβουμε «τι το πλάτος και μήκος και ύψος και βάθος» της αγάπης του Χριστού μόνο μαζί με όλους τους αγίους (βλ. Εφεσ. 3,18).

Έτσι κανόνισε ο Θεός. Η τελειότητά μας μέσα στο Σώμα της Εκκλησίας δεν συνίσταται στον καπάτσο χαρακτήρα μας, στην ικανότητά μας να αρπάξουμε το ένα ή το άλλο χάρισμα, αλλά στο να ταπεινωθούμε και να ξέρουμε ότι είμαστε «αλλήλων μέλη» και να γίνουμε μέτοχοι των χαρισμάτων όλων των αγίων. Τότε γινόμαστε παγκόσμιοι όπως ο Χριστός, διότι το Άγιο Πνεύμα, με την κοινωνία στην οποία μας εισάγει, μας δίνει και τον πλατυσμό του Νέου Αδάμ, του Χριστού, ώστε να γίνουμε άνθρωποι με πανανθρώπινη ύπαρξη, διά Πνεύματος Αγίου. Αυτό είναι το μεγαλείο του χριστιανισμού, το οποίο βρίσκεται μέσα στην Εκκλησία. Ο Θεός

δεν έδωσε ποτέ όλα τα χαρίσματά Του σε ένα άτομο, όσο μεγάλο και αν είναι, είτε Πέτρος λέγεται, είτε Παύλος, είτε Μάξιμος, είτε Βασίλειος ο Μέγας. Έδωσε ίδιον χάρισμα στον καθένα για να είμαστε «αλλήλων μέλη» και να κρατήσουμε πνεύμα ταπεινώσεως. Ο Γέροντας μου είπε μία μέρα: «Όσοι είναι πραγματικά αναγεννημένοι από το Πνεύμα το Άγιο, έχουν ένα συναγωνισμό: πως να ταπεινωθεί ο ένας μπροστά στον άλλο».

Πώς βιώνουμε το Άγιο Πνεύμα στη ζωή μας; Το Άγιο Πνεύμα τελειοποιεί τον άνθρωπο ως υπόσταση επειδή πλαταίνει την καρδιά για να αγκαλιάσει κάθε άνθρωπο από τον Αδάμ μέχρι τη Δευτέρα Παρουσία, οδηγώντας τον σε υποστατική προσευχή για όλο τον κόσμο. Το Άγιο Πνεύμα πλαταίνει την καρδιά για να μπορεί να χωρέσει τη χάρη και να αποκτήσει συμπόνια για τους «ελαχίστους» (Ματθ. 18,10). Ο πλατυσμός αυτός μας ενισχύει να επικαλούμε το Όνομα του Χριστού εν Πνεύματι Αγίω. Με την επίκληση του Ονόματος του Χριστού προσελκύουμε το Άγιο Πνεύμα, που ζωγραφίζει την εικόνα του Χριστού και κτίζει τον ναό του Θεού στην καρδιά μας. Ο Απόστολος λέει ότι «ουδείς δύναται ειπείν Κύριον Ιησούν ει μη εν Πνεύματι Αγίω» (Α' Κορ. 12,3). Γι' αυτό, όταν λέμε «Κύριε, Ιησού Χριστέ» «εκ καθαράς καρδιάς» (Β' Τιμ. 2,22), με ταπείνωση και προσοχή, έχουμε Πεντηκοστή.

Το Άγιο Πνεύμα μας υπενθυμίζει τους λόγους του Χριστού και ανοίγει τον νού μας στο νόημά τους· μας εμπνέει να προφέρουμε τελείους λόγους, όπως λέει ο Άγιος

Σιλουανός. Το Άγιο Πνεύμα μας καθιστά ικανούς να γίνουμε προφητικοί στη Λειτουργία με την πραγματοποίηση της ανταλλαγής ζωής μέσω του Αγίου Πνεύματος, γιατί είναι το Άγιο Πνεύμα που καθαγιάζει τα Δώρα και τα μετατρέπει σε Σώμα και Αίμα Χριστού. Όλα αυτά τα μέσα, το Όνομα του Χριστού, ο λόγος του Θεού και το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, μέσω του πλατυσμού της καρδιάς λόγω της συμπόνιας για τους ελαχίστους, μαρτυρούν την παρουσία του Αγίου Πνεύματος στη ζωή του Χριστιανού και όλα γίνονται ένας κόμβος, μία ζωή μέσα στην καρδιά του ανθρώπου, όπως λέει ο Άγιος Σωφρόνιος.

Ερώτηση: Έχουμε εξοικειωθεί στη ζωή μας περισσότερο με το πρόσωπο του Χριστού. Μπορούμε να αναπτύξουμε μία αντίστοιχη σχέση και με το Πνεύμα το Άγιο;

Απάντηση: Για ένα διάστημα είχα βάλει πείσμα: «Δεν θα προσεύχομαι μόνο στον Χριστό. Θέλω να έχω και την οικειότητα του Ουρανίου Πατρός». Αρχίζα να προσεύχομαι στον Πατέρα, αλλά μετά από λίγα λεπτά έβρισκα τον εαυτό μου να προσεύχομαι στον Υιό. Διότι Ποιος είναι Αυτός ο Ουράνιος Πατέρας; Εκείνος που «ούτω γαρ ηγάπησε τον κόσμον ώστε τον Υιόν Αυτού τον Μονογενή έδωκεν ίνα πας ο πιστεύων εις Αυτόν μη απόληται αλλ' έχει ζωήν αιώνιον» (βλ. Ιω. 3,16). Αρχίζεις να προσεύχεσαι στον Πατέρα και χωρίς να το συνειδητοποιήσεις, καταλήγεις στον Υιό. Συνέχεια γνωρίζουμε τον Πατέρα από όσα μας είπε ο Υιός και ούτε καν χρειάζεται να σκεφτόμαστε να έχουμε και με τον Πατέρα ιδιαίτερη σχέση, διότι ο Πατέρας ευδοκεί, εμείς να μαθητεύσουμε στον Υιό Του και αφού γίνουμε σύμμορφοι της εικόνας Του, ο Υιός θα μας παραδώσει ως τέκνα του Ουρανίου Πατρός για όλη την αιωνιότητα. Το ίδιο συμβαίνει και με το Άγιο Πνεύμα: αρχίζουμε να προσευχόμαστε στο Άγιο Πνεύμα και χωρίς να το καταλάβουμε η προσευχή μας πάλι στρέφεται προς τον Υιό, διότι Εκείνος δίνει το Άγιο Πνεύμα.

Βλέπουμε ότι όταν προσευχόμαστε στον Θεό Πατέρα η στο Άγιο Πνεύμα, έχουμε την ίδια ενέργεια στην προσευχή όπως όταν προσευχόμαστε στον Υιό. Ωστόσο, ο Κύριος λέει: «Ουδείς έρχεται προς τον Πατέρα ει μη δι' εμού» (Ιω. 14,6). Κανείς δεν λαμβάνει το Άγιο Πνεύμα, παρά μέσω της δωρεάς Του, γιατί είναι ο Χριστός που, «αναβάς εις ύψος ηχημαλώτευσεν αιχμαλωσίαν, και έδωκεν δώματα τοις ανθρώποις» (Εφεσ. 4,8). Ο Χριστός είπε, «εάν γαρ Εγώ μη απέλθω, ο Παράκλητος ουκ ελεύσεται προς υμάς» (Ιω. 16,7), διότι έπρεπε να αναχωρήσει και να παραστεί ενώπιον του Θεού έχοντας ολοκληρώσει το έργο της σωτηρίας, ούτως ώστε ο Ουράνιος Πατέρας να ευαρεστηθεί και να απονείμει τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος στη γη. Και όσο πιο πολύ η χάρις του Κυρίου ενεργεί μέσα μας, τόσο πιο ευγνώμονες γινόμαστε και στο Άγιο Πνεύμα. «Κατά τη δωρεά του Χριστού

Σου», όπως λέμε στην Προηγιασμένη Λειτουργία και την αύξηση των χαρισμάτων μέσα στην ψυχή, αρχίζουμε να έχουμε κοινωνία και με το Άγιο Πνεύμα.

Ο Υιός δέχθηκε να γίνει ο Αρχηγός της σωτηρίας μας η οποία Του στοίχισε τη ζωή Του και μας έδειξε την αγάπη Του έως τέλους, αλλά αυτό ήταν το θέλημα του Θεού Πατρός, και το Άγιο Πνεύμα συνοδεύει το έργο του Υιού, βάζοντας τη σφραγίδα της τελειότητας σε κάθε πράξη Του. Αν λοιπόν έχουμε σχέση με τον Χριστό, σίγουρα έχουμε σχέση και με τον Πατέρα και με το Άγιο Πνεύμα. Ο άγιος Σιλουανός λέει ότι δεν ήξερε ότι υπάρχει Άγιο Πνεύμα προτού να δει τον Χριστό. Έπειτα βίωσε την προσωπική ύπαρξη του Αγίου Πνεύματος, που μαρτυρεί ότι ο Χριστός είναι Θεός και ότι Αυτός δίνει το Άγιο Πνεύμα. Πως ήξερε ότι είναι το Άγιο Πνεύμα που μαρτυρεί στην καρδιά τη σωτηρία; Αναγνώρισε το Άγιο Πνεύμα γιατί του έδωσε την υπερβολική αυτή αγάπη για τον Χριστό και ενίσχυσε τη φύση του να ενωθεί πλήρως με τον Χριστό με «τον σύνδεσμο της τελειότητας» (Κολ. 3,14) και να αντέξει το πλήρωμα της αγάπης αυτής, διότι αν το Άγιο Πνεύμα δεν ενισχύσει τη φύση του ανθρώπου, κάθετι θεικό του είναι αβάστακτο.

Επομένως, εκείνο που μας απασχολεί συνέχεια είναι πως να έχουμε καλύτερη και ισχυρότερη σχέση με τον Χριστό, ούτως ώστε «ούτε θάνατος, ούτε ζωή, ούτε κτίσις ετέρα», αν υπάρχει ετέρα κτίσις, να μην μπορεί να μας χωρίσει από την αγάπη του Χριστού (Ρωμ. 8,38-39). Έχουμε τον Χριστό; Έχουμε ταυτόχρονα και τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα· έχουμε τον λόγο του Ουρανίου Πατρός, ατόφιο όπως μας τον έδωσε ο Χριστός και έχουμε και το βάθος της κατανόησης αυτού του λόγου δοσμένο από την τελειότητα του Αγίου Πνεύματος. Ο Θεός μας δεν είναι σαν τους θεούς των Ελλήνων που έριζαν μεταξύ τους. Στον Θεό μας, υπάρχει αυτή η απεριγράπτη, η ακατάληπτη, η απερινόητη περιχώρηση μίας τέλει αγάπης, μίας τέλει ταπεινώσεως.

Ερώτηση: Ο άγιος Σωφρόνιος έλεγε ότι ο χριστιανός πρέπει να έχει συνεχή έμπνευση στον αγώνα του. Σε τι συνίσταται αυτή η έμπνευση;

Απάντηση: «Όσοι άγονται από το Πνεύμα το Άγιο, ποτέ δεν παύουν να πορεύονται προς τα κάτω, μεμφόμενοι τον εαυτό τους», λέει ο Γέροντας («Περί προσευχής», σ. 173). Επειδή είναι ταπεινός Θεός, το Άγιο Πνεύμα διδάσκει ταπείνωση όταν σκηνώσει μέσα στον άνθρωπο, και αυτή η ταπείνωση ελκύει μεγαλύτερη χάρη, που γίνεται μέσα του αληθινή έμπνευση. Ο Γέροντας ορίζει την έμπνευση ως «την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος μέσα στην καρδιά του ανθρώπου» («Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστί», σ. 189), αλλά σύμφωνα με τον αιώνιο νόμο που οι Γραφές διατυπώνουν, «ο ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται» (Λουκ. 18,14) και «ο Θεός υπερηφάνους αντιτάσσεται, ταπεινοίς δε δίδωσι χάριν» (Ιακ. 4,6· Α΄ Πετρ. 5,5).

Επομένως, έχουμε έμπνευση στη ζωή μας όταν εμπνεόμαστε από το Άγιο Πνεύμα να ταπεινώσουμε τον εαυτό μας ώστε να μην Το παρεμποδίζουμε να σκηνώσει μέσα μας. Και όταν το Πνεύμα το Άγιο σκηνώσει μέσα μας, γινόμαστε και εμείς εικόνα της Πεντηκοστής, δηλαδή «φθεγγόμεθα ξένα ρήματα, ξένα δόγματα, ξένα διδάγματα» της Αγίας Τριάδος (Αίνοι της Πεντηκοστής).

Η έμπνευση συνίσταται στο να δεχόμαστε τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος να αγαπήσουμε τον ταπεινό Χριστό και Εκείνος να μας μεταδώσει τη χάρη Του μέχρι τέλους και να μας μεθύσει με την ατελείωτη θεία αγάπη Του. Συνίσταται στο ότι το Πνεύμα το Άγιο διδάσκει ταπείνωση και η ταπείνωση ελκύει τη χάρη, η οποία μας ενώνει με τον Χριστό. Τότε ο Χριστός μπορεί να λάβει «το πηδάλιο» της ζωής μας, δηλαδή να κατευθύνει τη ζωή μας και να εγκαταστήσει πηδαλιούχο της ζωής μας το Άγιο Πνεύμα, να μπορούμε και εμείς να λέμε όπως ο απόστολος Παύλος, «Το Πνεύμα το Άγιο έφερε ημάς εις Ιερουσαλήμ, εις Τρωάδα, εις Φιλίππους, εις Μακεδονία...» (Πραξ. 20,22). Εκφράζεται ο Απόστολος σαν να είχε ένα καβαλάρη πάνω του, το Πνεύμα το Άγιο, που τον καθοδηγούσε. Έτσι είναι όταν ο άνθρωπος μάθει την άκρα ταπείνωση που διδάσκει ο Χριστός. Η άκρα αυτή ταπείνωση συνίσταται στο να μισήσουμε τον εαυτό μας στην ασχήμια στην οποία βρίσκεται λόγω των χαμερπών παθών, να μισήσουμε την αμαρτία στην οποία έχουμε δουλέψει στον κόσμο αυτόν, «πάντες γαρ ήμαρτον και υστερούνται της δόξης του Θεού» (Ρωμ. 3,23). Αληθινή έμπνευση είναι να μάθουμε την ταπείνωση να αναγνωρίσουμε κάτω από το φως του λόγου του Χριστού τη φθορά μας και την αποξένωσή μας από τον Θεό· να μισήσουμε οτιδήποτε εμποδίζει τον Χριστό να κατοικήσει μέσα μας, να αποδώσουμε σ' Εκείνον κάθε δόξα και να πάρουμε επάνω μας κάθε ντροπή για την φτώχεια μας την πνευματική. Ατελείωτη έμπνευση θα αντλήσουμε από την ακρότητα της ταπεινώσεως αυτής, την οποία μας διδάσκει ο λόγος του Κυρίου στον άγιο Σιλουανό, «Κράτα τον νού σου στον άδη και μην απελπίζεσαι».

(συνεχίζεται)